

EUROPEAN CITIZENS' PANEL
Tackling Hatred in Society

Europees burgerpanel over de bestrijding van haat in de samenleving

Overzicht van
sessie 3

[17-19 mei 2024]

In enkele woorden...

Wat zijn de prioritaire acties om haat aan te pakken?

De derde en laatste sessie van een Europees burgerpanel bracht tussen 17 en 19 mei ongeveer 150 burgers uit de hele EU bijeen in Brussel. Tijdens dit weekend van intensief debat en werk werden de aanbevelingen aan de Europese Commissie afgerond.

Dankzij hun niet-aflatende toewijding en onwrikbare inzet hebben de burgers 21 aanbevelingen aangenomen om haat in de samenleving aan te pakken. Ze werden tijdens de plenaire vergadering goedgekeurd en overgedragen aan Ana Gallego Torres, directeur-generaal van het directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken (DG JUST).

Wat zijn de volgende stappen?

De aanbevelingen van de burgers zullen naar verwachting worden meegenomen in het ontwerp van toekomstige initiatieven van de Commissie om haat in de samenleving aan te pakken. Hier vindt u de [21 aanbevelingen](#) die bij de Europese Commissie zijn ingediend. Het definitieve document dat in 24 officiële talen van de EU wordt vertaald, is binnenkort beschikbaar.

Blijf op de hoogte

We zullen u op de hoogte houden over een feedbacksessie waarin we zullen bespreken hoe de Europese Commissie rekening houdt met uw aanbevelingen.

Om u in de toekomst op de hoogte te houden, richten wij een alumni-netwerk van deelnemers aan Europese burgerpanels en andere Europese burgerparticipatieprojecten op. Wilt u **geen** deel uitmaken van dit netwerk? Stuur dan een e-mail naar COMM-CITIZENS-PANELS@ec.europa.eu, dan verwijderen wij u van de mailinglijst.

Op het [Platform voor burgerparticipatie](#) kunt u een aantal foto's van de panelsessies vinden. Deel ze gerust met uw vrienden, familie en sociale netwerken!

DG JUST verspreidt maandelijks een **nieuwsbrief** met updates, evenementen en publicaties. U kunt zich daarvoor inschrijven via deze [link](#).

Meer informatie over het EU-beleid inzake justitie, consumentenrechten en gendergelijkheid is te vinden op hun website: [Justice - European Commission \(europa.eu\)](https://justice.ec.europa.eu) of op X: [@EU_Justice](https://twitter.com/EU_Justice) / [X \(twitter.com\)](https://twitter.com/EU_Justice).

“Wij, burgers van de 27 lidstaten van de Europese Unie, zijn van mening dat de bestrijding van haat in Europa en de rest van de wereld een prioriteit is.”

Van haat en verdeeldheid tot samen genieten van de Europese waarden gelijkheid, eerbiediging van de mensenrechten en waardigheid

“Wat jullie ter tafel brengen, helpt onze democratieën te beschermen.”

Na twee maanden van hard werk zijn de burgers teruggekeerd naar Brussel voor het laatste weekend van dit Europees burgerpanel over de bestrijding van haat in de samenleving. Zij kwamen nog een laatste weekend bijeen om de ideeën die tijdens de twee vorige sessies waren ontwikkeld, om te zetten in aanbevelingen aan de Europese Commissie. Op vrijdag zaten de burgers weer in de plenaire vergadering, waar ze werden verwelkomd door Dana Spinant, directeur-generaal van het directoraat-generaal Communicatie (DG COMM). Zij feliciteerde hen met het geleverde werk: *“Jullie hebben veel wijsheid. Ik ben onder de indruk van de empathie die jullie in dit panel hebben getoond, en van de eerlijkheid en openheid in de discussies over een dergelijk complex onderwerp. Het betekent veel voor ons dat jullie er allemaal voorstander van zijn de stem van de burgers op Europees niveau te brengen.”*

Probleemomschrijving: De basis leggen voor de aanbevelingen

Sinds sessie 2 werkt een redactiecomité, bestaande uit leden van het panel, aan de afronding van de probleemomschrijving, waarin de opmerkingen van alle panelleden zijn verwerkt.

“Het doel was de resultaten van de werkgroep te bundelen en een gemeenschappelijke tekst op te stellen (...). Uiteindelijk hebben we 3,5 uur lang de tekst woord voor woord en zin per zin doorgenomen om alle informatie uit de 12 werkgroepen toe te voegen.” legt Gerhard, lid van het redactieteam, uit.

Haat treft alle geledingen van de samenleving. De deelnemers zijn van mening dat de bestrijding van haat in Europa en de rest van de wereld een belangrijke taak is. In de tekst wordt benadrukt dat als er geen actieve inspanningen worden geleverd om de wonden als gevolg van bijvoorbeeld oorlogen aan te pakken en te genezen, door conflicten veroorzaakte haat een cyclus van vijandigheid en verdeeldheid in stand dreigt te houden. Verder wordt ook gewezen op de verantwoordelijkheid van politici en publieke figuren bij de verspreiding van haatzaaiende uitlatingen, die nog worden versterkt door de media en sociale netwerken. De burgers benadrukken dat het gebrek aan voorlichting over verschillende identiteiten, culturen, verdraagzaamheid en communicatie en een gebrek aan betrouwbare online-informatie misverstanden kunnen versterken, veroordelen kunnen bestendigen en tot haat

kunnen leiden.

De feedback van deskundigen in een notendop

Onderwijs als fundamentele waarde om de volwassenen van morgen te vormen

Robin Sclafani, directeur van het Europees Joods Informatiecentrum (CEJI): *“Onderwijs is zo belangrijk om gelukkige en functionele mensen te maken. De bevoegdheden van de EU zijn momenteel beperkt, maar er kan ook veel worden gedaan om overheidsmaatregelen aan te moedigen.”*

Het potentieel van burgerpanels om de sociale cohesie te versterken

Federico Faloppa, hoogleraar sociolinguïstiek aan de Universiteit van Reading: *“In middelgrote steden, in Italië/het Verenigd Koninkrijk, proberen organisaties burgerpanels bijeen te brengen. In een van die steden in Italië zien we dat bedrijven bloeien omdat zij “haatvrij” zijn en de mensenrechten ondersteunen. We moeten de lokale stemmen samenbrengen. Op die manier moeten we ook samenwerken in de EU, in nationale en lokale instellingen.”*

Is AI een goede oplossing om haat te bestrijden?

Nesrine Slaoui, onafhankelijk journalist: *“Als we haat op het internet niet bestrijden, heeft het allemaal geen zin. Algoritmen zijn hier van cruciaal belang, maar we hebben ook menselijke aanwezigheid nodig. We mogen de financiële kant van de dingen niet vergeten: platforms zijn multinationals, ze kunnen geld halen uit goede of slechte inhoud. Ook de burgers moeten worden opgeleid. AI heeft een ingebouwde vorm van racisme en seksisme; we kunnen onze toekomst niet verdedden op instrumenten die door deze vooroordelen worden beïnvloed.”*

Een evenwicht vinden tussen gegevensbescherming en de strijd tegen online haat

Louisa Klingvall, DG JUST: *“In Europa leven we in een democratische context, maar dat is niet noodzakelijk overal ter wereld het geval. Anonimiteit kan de situatie veranderen en sommige mensen in staat stellen zichzelf te uiten, maar leidt ook tot haatzaaiende uitlatingen. Rechtshandavingsinstanties kunnen informatie verkrijgen over wie haatboodschappen verspreidt, met name in het kader van de verordening digitale diensten”.*

Martin Sacleux, DG JUST: *“Bij de Europese Commissie zoeken we voortdurend naar een evenwicht tussen gegevensbescherming en de bestrijding van haatzaaiende online-inhoud. Daarom is de verordening gegevensbescherming zeer beschermend. Dagelijks worden*

miljarden artikelen gepubliceerd. Daarom hebben we ook middelen nodig om de autoriteiten te helpen inhoud te identificeren en te filteren. Het is belangrijk haatdragende inhoud te melden, zodat de daders kunnen worden vervolgd.”

De meest kwetsbare groepen beschermen door de mensen die met hen samenwerken op te leiden

Daris Lewis Recio, juridisch en beleidsmedewerker bij Equinet: *“Er zijn veel politieke en juridische initiatieven, met name rond migranten, en hoe we kunnen omgaan met haatzaaiende uitlatingen met mensen die net zijn aangekomen.”*

Slachtoffers ondersteunen en hen vrij laten spreken zonder te oordelen

Arun Mansukhani: *“We moeten mensen die verklaringen afnemen, opleiden om slachtoffers zo goed mogelijk te ondersteunen. De beste psycholoog is de politieagent die op de hoogte is gebracht van de situatie en de personen die de getuigenis van het slachtoffer ontvangen.”*

Ingrid Bellander Todino, hoofd van de eenheid, Grondrechtenbeleid, DG JUST: *“In 2012 maakten we wetgeving over de rechten van slachtoffers. Die verleent steun en*

bijstand aan slachtoffers van misdrijven. Slachtoffers worden al beschermd in de lidstaten, maar we moeten ervoor zorgen dat deze bescherming wordt toegepast en toegankelijk is voor slachtoffers. De beschikbaarheid van ondersteunende diensten is van cruciaal belang om te bepalen wat er nodig is om slachtoffers te helpen.”

21 aanbevelingen geratificeerd en gevierd!

Op zaterdag werkten de burgers in 12 groepen om de laatste hand te leggen aan hun 21 aanbevelingen. Hieronder vindt u er een aantal:

- **Het bewustzijn over haat en bestaande maatregelen en rechtsmiddelen om haat te bestrijden vergroten door middel van een openbare campagne.** Het burgerpanel stelt voor dat de Europese Unie een bewustmakingscampagne organiseert over de gevaren van haat, de oorzaken ervan en de maatregelen om haat te bestrijden. Tegelijkertijd moet de EU informatie verstrekken over haar verschillende initiatieven tegen haat en de beschikbare steunkanalen en -maatregelen voor slachtoffers.

- **Een EU-kaart voor veilig surfen om veilige internetnavigatie voor kinderen vanaf 8 jaar te waarborgen.** Met deze kaart moeten

kinderen de vaardigheden verwerven die nodig zijn om onafhankelijk en veilig op internet te surfen.

- **Bevordering van geweldloze communicatie.** De EU moet haar bestaande cursussen over haatmisdrijven, haatzaaiende uitlatingen en geweldloze communicatie beter onder de aandacht brengen en onder specifieke doelgroepen promoten. Geweldloze communicatie moet via onderwijsprogramma's toegankelijk worden gemaakt voor alle generaties in alle EU-lidstaten.
- **Onafhankelijke media.** De media moeten worden verplicht samen te werken met onafhankelijke factcheckingorganisaties en transparant te zijn over hun financieringsbronnen. Het aantal mediakanalen dat een persoon of bedrijf kan bezitten, moet worden beperkt. Ook ruimere burgerparticipatie in de media wordt aanbevolen om

meer aandacht te besteden aan de inhoud van de media en een gedeelde cultuur van wederkerigheid en respect te bevorderen.

- **Monitoring en vervolging van haatzaaiende uitlatingen op het internet.** De anonimiteit op het internet moet worden gereguleerd zodat auteurs van haatzaaiende uitlatingen beter kunnen worden getraceerd en vervolgd door de bevoegde autoriteiten. De Europese Commissie moet een werkgroep oprichten om de gemeenschappelijke definitie van “illegale haatzaaiende uitlatingen” bij te werken en uit te breiden. Artificiële intelligentie moet worden ingezet om de verspreiding van haatzaaiende uitlatingen op sociale netwerken

tegen te gaan. Platforms/exploitanten moeten worden verplicht hun algoritmen aan te passen om een breder spectrum van meningen uit te zenden.

- **Gedragscodes voor leden van het Europees Parlement.** Het burgerpanel stelt voor een onafhankelijk vertrouwenscomité op te richten om een gedragscode voor leden van het Europees Parlement op te stellen en haatzaaiende uitlatingen en misinformatie te monitoren.
- **Europese jongerenpanels.** Op scholen zou het organiseren van debatten naar het voorbeeld van de burgerpanels kunnen bijdragen tot de verspreiding van een cultuur van overleg onder de jongere generatie. Een debat over het eten in de schoolkantine waarbij rekening wordt gehouden met de gewoonten van verschillende religies, kan bijvoorbeeld een gelegenheid zijn om discussies op gang te brengen over specifieke onderwerpen die voor kinderen van dagelijks belang zijn en leerlingen zouden kunnen leren van de deskundigheid van kantinepersoneel en koks. Jumelages tussen scholen zouden uitwisselingen op Europees niveau mogelijk kunnen maken. Voor 16- tot 25-jarigen moeten Europese panels over haat worden georganiseerd (hetzelfde model als de bestaande panels) rond onderwerpen die hen rechtstreeks aangaan: cyberpesten enz.

“Julie vertegenwoordigen de essentie van het democratische debat.”

Op zondag kwamen de burgers weer samen in de plenaire vergadering om de 21 definitieve aanbevelingen te presenteren en te beoordelen. De burgers gaven elke aanbeveling een cijfer tussen 1 en 6 om aan te geven in welke mate ze de aanbeveling steunden. De stemmen werden geteld in aanwezigheid van burgerwaarnemers om transparantie te waarborgen.

Na de presentaties en de stemming werden de aanbevelingen gepresenteerd door het oudste panellid, Gemma uit Italië, en het jongste panellid, Camille uit Frankrijk, aan **Ana Gallego**

Torres, directeur-generaal van het directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken (DG JUST). De directeur-generaal bedankte de 150 burgers voor hun niet-aflatende inzet, hun actieve deelname en indrukwekkende resultaten.

Ter afsluiting van dit weekend bedankte Dubravka Šuica, vicevoorzitter voor Democratie en Demografie, de burgers. Zij benadrukte dat het belangrijk is burgers bij het beleidsproces te betrekken, hun stem te horen en ervoor te zorgen dat de Europese instellingen de zorgen van de burgers aanpakken. *“Uw inzet helpt onze democratieën veerkrachtig te maken. Wij zijn trots op deze burgerpanels... Ik kijk ernaar uit uw aanbevelingen te lezen, dank u voor uw werk.”*

Klik [hier](#) om de opname van de plenaire vergadering van vrijdag te bekijken!

Klik [hier](#) om de opname van de plenaire vergadering van zondag te bekijken!

Hoogtepunten van het panel

Matilde, Italië: *“Mijn hoogtepunt was mensen uit heel Europa ontmoeten, omdat je zo veel van anderen kunt leren. Het was voor mij ook de eerste keer dat ik zag dat de EU burgers actief om input vraagt. Het was een heel mooie ervaring.”*

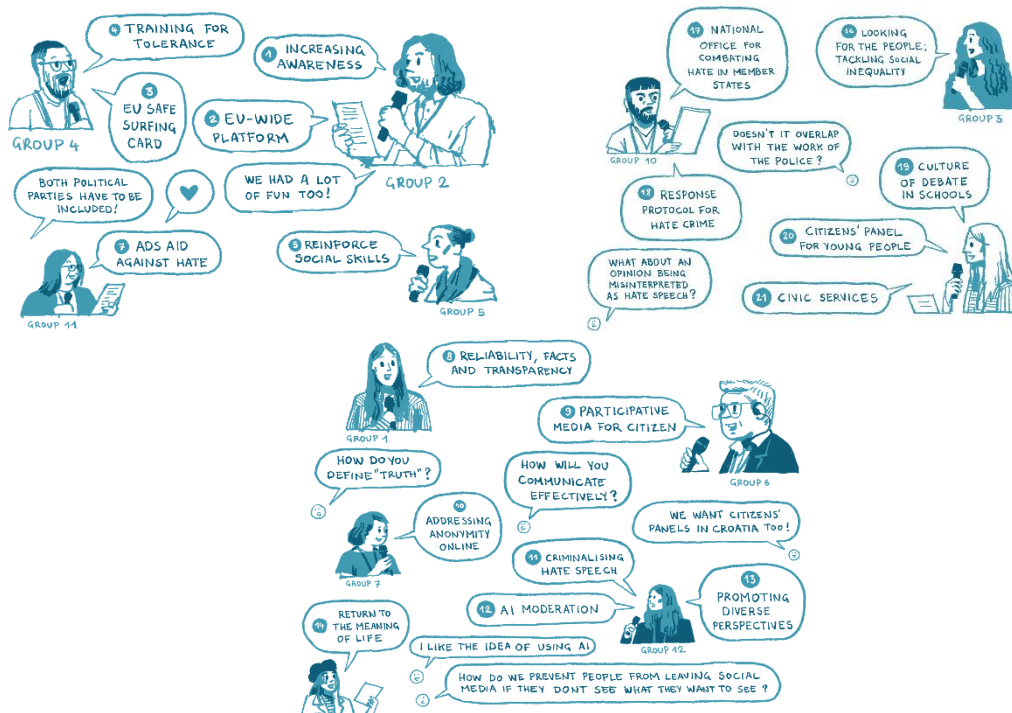
Nelson, Polen: *“De werkgroep was het aspect dat ik het leukst vond: we konden onszelf uiten, onze mening delen, debatteren over het onderwerp en zelfs als we het niet eens waren, was de sfeer altijd positief. Als ik één moment zal onthouden, zijn het de getuigenissen tijdens de eerste sessie – dat was zeer emotioneel.”*

Petra, Tsjechië: *“Ik heb echt van de verschillende meningen genoten. Ook al waren we het niet eens, toch moest ik naar andere mensen luisteren en rekening houden met hun mening. Ik heb veel geleerd en heb echt genoten van het proces en van de ontmoetingen met nieuwe mensen uit de hele EU. Ik vond de groepssessie leuk, vooral de grappige momenten.”*

Sybel, Luxemburg: *“Als ik me na deze drie sessies één moment zal herinneren, is het de overdracht van de aanbevelingen door Camille en Gemma aan Ana Gallego Torres. Dat moment symboliseert al het werk en de collectieve inspanningen die zijn geleverd om tot een consensus te komen over de 21 aanbevelingen. Ik ben trots op wat we hebben bereikt. Het was niet eenvoudig. Soms waren we het niet eens, maar iedereen was bereid zijn/haar standpunt naar voren te brengen als input voor de discussie. Deze ervaring leert dat burgers betrokken kunnen worden bij en relevante ideeën kunnen aandragen voor politici.”*

Het weekend door de ogen van Sylvain

Sylvain Mazas is een graficus die de evolutie van de panelgesprekken weergeeft. Hieronder staan enkele voorbeelden van zijn werk over het weekend.

Andere evenementen

De afgelopen weken mochten we een aantal onder u in Brussel ontvangen, waar u het panel op verschillende evenementen en conferenties hebt vertegenwoordigd. Hartelijk dank aan iedereen die zich als vertegenwoordiger heeft opgegeven!

Het grote vervolgevenement werd op 13 juni 2024 georganiseerd door het directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken (DG JUST). Dit evenement was de [12e bijeenkomst van de EU-groep op hoog niveau voor de bestrijding van haatzaaiende uitspraken en haatmisdrijven](#), die bestaat uit ministers van Justitie, Cultuur en Rechtshandhaving. Het stelde een groep burgers in staat de aanbevelingen voor te leggen aan vertegenwoordigers van de lidstaten, waarbij de nadruk werd gelegd op de aanbevelingen die sterk afhankelijk zijn van nationale maatregelen, zoals die in verband met onderwijs.

Twee andere belangrijke momenten boden sommige burgers de kans om het werk van het panel te presenteren. Het eerste evenement werd georganiseerd door het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) op 31st mei 2024, naar aanleiding van de vaststelling door de plenaire vergadering van het EESC van het [Advies: Geen plaats voor haat: een verenigd Europa tegen haat](#). Het tweede evenement werd georganiseerd door het JRC en maakte deel uit van het [vijfde Citizen Participation and Deliberative Democracy Festival](#).

Hartelijk dank aan de burgers die zich vrijwillig hebben aangemeld (en willekeurig zijn geselecteerd) en zijn teruggekomen naar Brussel om deze drie evenementen namens het panel bij te wonen!